

кожної рослини, умови її вирощування, заготівлю, зберігання ЛРС, але і про основні БАР, їх лікувальні властивості, що дійшли до нас з давніх часів та про сучасні препарати на основі ЛРС. Такий підхід максимально наближає студентів до їх практичної діяльності в аптечній мережі у подальшому.

Вагомим результатом практики є формування фахових компетентностей: здатність організовувати та проводити заготівлю лікарської рослинної сировини з урахуванням раціонального використання ресурсів лікарських рослин, прогнозувати та обґрунтовувати шляхи вирішення проблеми збереження та охорони заростей дикорослих лікарських рослин; здійснювати товарознавчий аналіз. Після фармакогностичної практики лікувальні можливості рослин носять для студентів вже не абстрактну, а конкретну інформацію. Студенти стають спроможними орієнтуватись в схожих видах лікарських рослин, відрізняти офіційні лікарські рослини від неофіційних.

Отже, фармакогностична практика є стратегічним підходом до підготовки фахівця в галузі фармації. Вона вчить фармацевта дбати про здоровий спосіб життя як свого, так і пацієнта, допомагати людям, завдяки своїм знанням, адже в основу знань з лікарських рослин закладені природні фактори зцілення людини. Вона закладає основу для подальшого більш поглибленого вивчення фармакогнозії, фармако-біологічних властивостей лікарських рослин і їх застосування у науковій та народній медицині. Зацікавленість обумовлена зростаючою кількістю на ринку України препаратів, до складу яких включені лікарські рослини, обмеженою кількістю інформації у анотаціях.

Таким чином, фармакогностична практика має велике значення у формуванні особистості майбутнього фахівця фармації, забезпечує якість знань, духовно збагачує, надихає студентів до філософського ставлення до самого життя, в якому вони у своїй практичній діяльності будуть неодноразово користуватися лікарськими препаратами рослинного походження.

УДК 614.2:615.12

**ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ВИЇЗНИХ СЕМІНАРІВ НА БАЗІ
ПАТ «ФАРМАК» В РАМКАХ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
З ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ХІМІЇ**

*Міськова К.В., доц. Кізь О.В., доц. Сич І.А., доц. Подольський І.М.,
ас. Девяткіна А.О., ас. Гріневич Л.О., ас. Сулейман М.М.*

Кафедра медичної хімії

Актуальність. Виробнича практика з «Фармацевтичної хімії» є одним із важливих етапів на шляху до підготовки фахівця фармацевтичної галузі. Вона є продовженням навчального процесу і призначена для закріплення та розширення теоретичних знань, що отримані студентом у ви-

щому навчальному закладі, а також розвитку практичних навичок у сфері виробництва та оцінки якості лікарських препаратів.

Виклад основного матеріалу. У рамках виробничої практики студентам п'ятого курсу було запропоновано відвідати завод повного циклу «Фармак» (м. Київ). Кафедрою медичної хімії НФаУ за підтримки відділу практики та сприяння працевлаштуванню було організовано два виїзні семінари на підприємство (9 та 17 березня 2017 року), у яких взяли участь викладачі і студенти випускного курсу спеціальності «Фармація».

В рамках науково-практичного семінару відбулася екскурсія на виробництво, де студенти та викладачі кафедри медичної хімії мали змогу отримати реальні практичні знання про сучасне фармацевтичне виробництво, яке працює згідно «Правил належної виробничої практики (GMP)» [2], та міжнародних стандартів ISO 9001, ISO 14001 та ISO 13485, ознайомитись з його високотехнологічними потужностями та виробничими процесами.

Сьогодні «Фармак» – це один із найбільших виробників лікарських препаратів в Україні, частка ринку якого серед українських виробників складає 16,8 %; лідер із експорту ліків – близько 24,6 % продукції постачається у більш, ніж 20 країн світу [1]. Завод «Фармак» має потужну виробничу ділянку, що відповідає національним та міжнародним Правилам належної виробничої практики (GMP) і пропонує своїм покупцям близько 340 номенклатурних позицій прайс-листу. Лінійка лікарських препаратів корпорації застосовується в таких терапевтичних напрямках, як ендокринологія, кардіологія, офтальмологія, неврологія, ревматологія та простудні захворювання.

Завод «Фармак» – це цілий комплекс з автономним живленням, герметичними приміщеннями, фільтрами води та повітря, стерильними шлюзами та високим рівнем чистоти від первинного синтезу речовин до транспортування готових препаратів. У рамках екскурсії спеціалісти заводу розповіли як відбувається процес виробництва готових лікарських засобів, в яких умовах виробляються ліки, які вимоги ставляться до персоналу, що працює на виробництві, правила гігієни.

Більше детально нам була представлена виробнича ділянка з виготовлення твердих лікарських форм. Студентам була надана можливість ознайомитися з роботою лабораторного устаткування, обладнанням для пакування, системою забезпечення чистоти повітря та водопідготовкою.

Під час екскурсії наголошувалось на тому, що в компанії «Фармак» постійно вдосконалюється система забезпечення якості лікарських препаратів, яка досягається завдяки дотриманню належних практик на всіх етапах життя лікарського препарату – від розробки молекули до готового лікарського засобу на полицях аптек. Більш того, в рамках проведеної екскурсії відбулась широка дискусія з представниками підприємства стосов-

но можливостей розширення участі виробників фармацевтичної продукції у практичній підготовці майбутніх фахівців для галузі, в тому числі і в сфері фармацевтичного аналізу [3].

Висновки. Організація виїзних семінарів на фармацевтичні підприємства для студентів випускних курсів в рамках виробничої практики з фармацевтичної хімії дозволяє студентам побачити точки докладання своїх теоретичних знань та практичних навичок з фармацевтичного аналізу у сучасній аналітичній лабораторії. Цей інформаційно-роз'яснювальний захід дав також унікальну нагоду бажаючим студентам поспілкуватися з роботодавцями, отримати інформацію про компанію, дізнатися про вимоги до якості фахової підготовки, познайомитися з майбутнім місцем практики, стажування, тимчасової або постійної роботи. Такого роду заходи також значною мірою впливають на мотивацію студентів до закріплення та розширення знань та умінь, що вони одержують в стінах навчального закладу.

Література:

1. Офіційний сайт ПАТ «Фармак»: <http://farmak.ua>.
2. Нововведення в требованиях GMP. Фармацевтическая система качества / Еженедельник «АПТЕКА», №18-19 (889-890).
3. Фармацевтичний аналіз / Фармацевтична енциклопедія (*on-line* доступ: <http://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/326/farmaceutichnij-analiz>).

УДК 614.2:615.12

ДІАЛОГ З ФАХІВЦЯМИ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ – ВАЖЛИВИЙ КРОК У ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ КЛІНІЧНОГО ПРОВІЗОРА

Доц. Подольський І.М., проф. Перехода Л.О.

Кафедра медичної хімії

Актуальність. Медична хімія посідає провідне місце у комплексі фармацевтичних наук для клінічного провізора, оскільки вона готує спеціаліста до вирішення таких найважливіших питань, як створення нових лікарських засобів, виявлення та визначення лікарських засобів та їх метаболітів, а також розуміння хімічних основ дії ліків [1].

З моменту створення спеціальності «Клінічна фармація» у Національному фармацевтичному університеті студенти – майбутні клінічні провізори заслужено вважаються «флагманами» в системі підготовки фахівців фармацевтичної галузі. Дуже багато наших випускників – клінічних провізорів працюють медичними представниками вітчизняних і закордонних фармацевтичних фірм. До речі, клінічні випробування – четверта сфера, де після аптеки, лікарні чи медичного представництва може знайти собі гідне застосування клінічний провізор [2]. Якісна теоретична та прак-